

Pregledni naučni rad

Primljen: 9. 12. 2016.

Prihvaćen: 17. 1. 2017. (str. 149-158)

UDK 332.15

336.143

352

PODSTICANJE REGIONALNOG RAZVOJA KROZ ALTERNATIVNE FONDOME INVESTIRANJA*

dr Ranka Mitrović¹, dr Milica Nestrović²

REZIME

U savremenom, globalnom društvu, svedoci smo permanentnih promena i disbalansa u konstelaciji razvoja pojedinih regiona u okviru jedne države, čiji ekonomski razvoj nije uvek u mogućnosti da bude praćen namenjenim sredstvima iz budžeta. Realnost današnjice jeste postojanje neravnomerno razvijenih regiona u okviru nacionalnih granica, odnosno, povećani stepen neravnomernog rasta. Problem neravnomernog rasta pojedinih regiona je u korelaciji sa privrednom aktivnošću, inflatornim opterećenjima, stopom nezaposlenosti i sličnim agregatima. Stoga, kako bi regionalni razvoj zabeležio više stope prosperiteta i kako bi se time doprinelo stabilnijem makroekonomskom ambijentu, potrebno je povećati stepen upotrebe alternativnih izvora finansiranja. Pred jedinicama lokalne samouprave stoje različite alternative finansiranja putem razvojnih ili investicionih projekata.

Cilj rada je ukazivanje na vrste alternativnih izvora finansiranja, način pristupanja istim, prikaz stanja iskorišćenosti ovih izvora finansiranja, i perspektive regiona u tom slučaju. Takođe, cilj rada ogleda se i u komparativnoj analizi upotrebe sredstava od strane zemalja sličnog ekonomskog razvoja kao što je Republika Srbija.

KLJUČNE REČI

EKONOMSKI RAZVOJ, PROJEKTI, BUDŽET

---

* Rad predstavlja prerađenu i izmenjenu verziju originalnog rada pod naslovom „Značaj alternativnih izvora finansiranja u funkciji regionalnog razvoja“, publikovanog u Zborniku radova sa 6. Međunarodnog simpozijuma o upravljanju prirodnim resursima, Fakultet za menadžment Zaječar, 2016, str. 197-202.

¹ Docent, Fakultet za poslovne studije, Beograd, rmitrovic@nezbit.edu.rs

² Docent, Fakultet za poslovne studije, Beograd, mnestorovic@nezbit.edu.rs

1. UVOD

Povoljan geografski položaj Republike Srbije, u centru Balkana, sa velikim prirodnim bogatstvom, prirodnim resursima, plovnim površinama, neophodno je postaviti u funkciju ukupnog razvoja države. U tom kontekstu, potrebno je omogućiti razvoj svakog regiona kako bi bili u funkciji opšteg blagostanja. Međutim, realnost karakteriše postojanje neravnomernog rasta među privrednim granama, što se preslikava i na postojanje neravnomernog razvoja regiona koji je u direktnoj korelaciji sa nepovoljnim vrednostima makroekonomskih parametara. Stoga, cilj svake države trebao bi da se ogleda se u merama uravnoteženja rasta i razvoja pojedinih privrednih grana, kao i regionalnog rasta, što će se reflektovati na uspostavljanje povoljnog markoekonomskog ambijenta.

Kako bi se obezbedilo opšte blagostanje potrebno je da svi činioци privrede budu adekvatno stimulisani kroz različite mere podsticaja, ali da bi te mere imale efekta, neophodno je da makroekonomska situacija bude povoljnija, u smislu adekvatnog targetiranja inflacije, uravnoteženog deviznog kursa, definisanja adekvatnih vrednosti kamata i sličnih mera i instrumenata ekonomske politike. U većini slučajeva zemlje u razvoju, u koje se ubraja i Republika Srbija, nisu u mogućnosti da se oslone na sredstva iz budžeta kako bi finansirale regionalni razvoj. U tom kontekstu, potrebno je da se privreda, ali i država pripremi i okrene ka nešto drugačijoj strategiji potencijalnog razvoja - alternativnim izvorima finansiranja.

Stoga se pred jedinice lokalne samouprave, kao i pred državom, nalazi važan zadatak koji se odnosi na uravnoteženje razvoja i smanjenje disproporcija regiona u okviru nacionalnih granica. Prva mera, koju je neminovno sprovesti jeste restrukturiranje postojećeg sistema, potom kreiranje adekvatne šeme finansiranja i kreiranje strategije zaokreta ka modernim i fleksibilnim izvorima finansiranja koji trebaju da budu dostupni svim zainteresovanim subjektima. Kako bi ove mere bile sprovedene adekvatno potrebno je edukacijom povećati svest u okviru svakog zasebnog regiona o vrstama i značaju alternativnih izvora finansiranja, kao i njihovim prednostima i nedostacima. Jednostavno, potrebno je ohrabriti subjekte unutar svakog regiona, po pitanju upotrebe izvora finansiranja.

Naravno, kod kreatora jedne ovakve strategije ostaje dilema pravilnog ostvarivanja željenih ciljeva razvoja svakog regiona kako bi bili u funkciji opšteg blagostanja i postizanja stabilnosti u jednoj nacionalnoj ekonomiji. S jedne strane, mere kojima se obezbeđuje stabilnost i razvoj pojedinih regiona mogu biti pravi, ali primenjeni u pogrešnom momentu ili na pogrešene segmente jedne nacionalne ekonomije, dok s druge strane, strategija razvoja jedne nacionalne ekonomije može biti primenjena na prave regione, ali u potpuno neadekvatnom obliku. Može se reći da u današnje vreme postoji upravo ovakva situacija, pogrešnog načina primene mera i instrumenata strategije razvoja regiona. Jedan

od nezanemarljivih razloga jeste preslikavanje strategije (modela) razvoja iz razvijenih zemalja u nerazvijene i/ili zemlje u razvoju. Od velikog je značaja sledeće:

- Ne primenjivati univerzalnu strategiju razvoja regiona u zemljama koje se nalaze na različitim ili sličnim, nivoima razvijenosti;
- Zavisno od poremećaja s kojim se susreće određena nacionalna ekonomija, formirati adekvatnu strategiju razvoja koja će zadovoljiti postavljene ciljeve unutar granica te ekonomije;
- Imati u vidu da postoje razlozi zašto ne može biti samo jedna idealna strategija razvoja za sve ekonomije. Naime, zemlje imaju različite prirodne resurse i na različite načine akumuliraju fizički, institucionalni i ljudski kapital koji im daju različite društvene i ekonomske kapacitete i stoga različite strateške opcije, a pri tome, svaka strategija donosi nejednake koristi za različite klase i grupe ljudi (Stretton,1999).
- Prilikom definisanja strategije razvoja imati u vidu rokove i potencijalni efekat primene mera i instrumenata u određenom regionu;
- Pre primene mera i instrumenata strategije razvoja regiona, kreirati institucije, odnosno institucionalizovati celokupni proces razvoja;
- Adekvatano formiranu strategiju razvoja primeniti ravnomerno na sve sektore privrede i regione jedne nacionalne ekonomije.

Dakle, u funkciji upotrebe različitih alternativnih izvora finansiranja neophodno je sagledati i analizirati primere dobre prakse drugih regiona koji su na sličnom stepenu razvoja i njihove načine pristupanja različitim fondovima, ali nikako se ne sme primeniti univerzalna strategija razvoja regiona. Navedene činjenice su posebno važne za područje Republike Srbije, koje je okarakterisano nepostojanjem institucionalnih agencija ili kancelarija koje će pomoći različitim privrednim subjektima da dobiju neophodna sredstva. Pre svega, misli se na osnivanje specijalizovanih agencija koje će pružati kako informativnu, tako i logističku i konsultativnu podršku. Takođe, značaj upotrebe alternativnih izvora je veći usled nedostatka specijalizovanih banaka, kao što su poljoprivredna banka, razvojna banka, investiciona banka i drugih, a postojanja univerzalnih banaka, odnosno takozvanih "bankarskih supermarketi" koji nude širok dijapazon različitih bankarskih usluga.

Cilj pisanja rada jeste ukazivanje na nešto drugačije izvore finansiranja regionalnog razvoja, a da to nisu sredstva iz budžeta, kao ni skupi bankarski krediti. Autori kroz rad žele da prikažu način korišćenja izvora finansiranja i koji su preduslovi koji treba ispuniti kako bi ova sredstva bila na raspolaganju. U tom kontekstu, među najznačajnijim alternativnim izvorima finansiranja su: javno-privatna partnerstva, *joint venture*, predpristupni fondovi, ostali fondovi EU kao i fondovi pokrajina i drugih specijalizovanih fondova.

2. NUŽNOST ALTERNATIVNIH IZVORA FINANSIRANJA

Stepen razvoja i napretka jedne države može se meriti različitim indikatorima, kao što su: bruto domaći proizvod, prilivi i odlivi stranih direktnih investicija, nivo portfolio investicija, ravnoteža platnog bilansa, stepen razvijenosti finansijskog tržišta, broj institucionalnih investitora na tržištu kapitala, kao i broj ostalih finansijskih institucija. Međutim, u uslovima nedovoljno razvijenog i plitkog tržišta kapitala, unutar kojeg ne postoji dovoljan broj finansijskih instrumenata i obim trgovine istim, kao i u uslovima nepostojanja specijalizovanih banaka razvoj regiona i cele države treba da se preusmeri na alternativne izvore finansiranja.

Programi kapitalnih investicija su bitan upravljački instrument u praksi lokalnih zajednica kao mehanizam efikasne implementacije krupnih investicionih zahvata na lokalnom nivou. Ovaj svojevrsni instrumentarij ciljeva, mera i konkretnih zadataka saobraženi kroz program kapitalnih investicija – specificiranih prema lokalnim uslovima, i preferencijama, daje garancije uspešnoj implementaciji lokalnih razvojnih prioriteta. On je bazični dokument za planiranje kapitalnih troškova u lokalnom budžetu i njihovo usklađivanje sa realnim finansijskim mogućnostima (Grgurević, Cvetković, 2007). Značaj programa kapitalnih investicija na lokalnom nivou se ne iscrpljuje u bilansiranju kapitalnih potreba i operativnog budžeta, već (Cvetković, Mitrović, Pejović, 2008):

- Unapređuje kreditni rejting lokalnih zajednica;
- Identifikuje izbor najpovoljnijih kapitalnih projekata,
- Umnožava prilike za nalaženje eksternih finansijskih izvora,
- Služi efikasnijem korišćenju javnih resursa kroz partnerstvo sa privatnim razvojnim programima,
- Postiže bolju informisanost javnosti,
- Čini efikasnijim planiranje i projektovanje i sl.

Najzastupljeniji alternativni izvori finansiranja regionalnog razvoja su javno-privatna partnerstva i fondovi Evropske unije. Međutim, nameće se zaključak da ipak ovaj vid sredstava nije zastupljen u dovoljnoj meri, kao ni to da se koriste puni kapaciteti izvora finansiranja.

3. JAVNO - PRIVATNA PARTNERSTVA KAO OBLIK FINANSIRANJA

Iako javno-privatna partnerstva (JPP) kao oblik finansiranja nisu novijeg datuma, njihov rapidan razvoj i upotreba vezuju se za period 80-ih godina prošlog veka. Prva zemlja koja je uvela ovaj vid finansiranja bila je Francuska, nakon koje su ga 90-ih godina uvele i ostale zemlje, kao što su: Poljska, Češka, Belgija i druge. Osnovni cilj uvođenja javno - privatnih partnerstva kao oblika finansiranja jeste poboljšanje kvalitativne osnove usluga javnog sektora i raspodele rizika. Osim minimizacije ili raspodele rizika prednosti javno - privatnih partnerstva su:

- Ubrzana procedura usluga i implemetacija;
- Minimiziranje troškova;
- Bolji podsticaji za obavljanje;
- Poboljšan kvalitet usluga;
- Generisanje dodatnih prihoda i
- Poboljšan rad javne uprave.

Javno-privatna partnerstva predstavljaju zajednički oblik finansiranja između dva ili više partnera, od kojih je jedan iz javnog, a drugi iz privatnog sektora, najčešće u domenu infrastrukturnih i kapitalnih projekata, pre svega iz domena javnih usluga. Ovi projekti spadaju u red kapitalnih investicija, koje su od opšteg značaja za jedan region ili celu državu, pri čemu je vrednost ovakvih projekata veoma visoka. Takođe, prema odredbama Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama (Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 88/2011), javno-privatno partnerstvo predstavlja dugoročnu saradnju javnog partnera (Vlada, jedinica lokalne samouprave) i privatnog partnera radi obezbeđivanja finansiranja, izgradnje, rekonstrukcije, upravljanja ili održavanja infrastrukturnih i drugih objekata od javnog značaja i pružanja usluga od javnog značaja, a može biti institucionalno ili ugovorno, kao i koncesija, kao poseban oblik ugovornog javno-privatnog partnerstva (Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 88/2011). Takođe, isti zakon definiše da se ovaj odnos može ostvariti kroz zajedničko osnivanje novog privrednog društva ili sticanje vlasničkog udela, odnosno dokapitalizacije postojećeg privrednog društva.

Zakonodavstva različitih država na različite načine tretiraju ovaj način finansiranja projekata iz oblasti javnih usluga. Drugim rečima, javno-privatna partnerstva definisana su u okviru postojećih zakona, kao što su na primer, Zakon o koncesijama ili Zakon o javnoj upravi. Na primer, Belgija je najliberalnija po tom pitanju. Belgija ovu oblast uređuje posebnim jednkrotnim odlukama. Tabela broj 1. daje uporedni prikaz zakona i ostalih zakonskih propisa koji bliže definišu način sprovođenja javno - privatnog partnerstva.

Tabela 1. Zakonski propisi koji bliže definišu način sprovođenja javno - privatnog partnerstva

Zemlja	Vrste normativnih akata	Primeri finasirani
Poljska	<p>Zakon o javno privatnom partnerstvu Izvršne rezolucije (podzakonski propisi):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Propisi koji se indirektno odnose na javno – privatna partnerstava (Zakon o javnim nabavkama, Zakon o koncesijama za radove i usluge, Zakon o javnom sistemu, Zakon o budžetu, Građanski zakonik, Zakonik o privrednim preduzećima, - Specifični sektorski propisi koji se odnose na konkretne javne usluge koje se pružaju u okviru javno–privatnih partnerstava, kao i dokumenti Evropske komisije koji se odnose na javno–privatna partnerstava. 	<ul style="list-style-type: none"> - Osnivanje kompanije za upravljanje snabdevanjem vodom i odvođenjem otpadnih voda u Gdanjsku - Bielsko-Biala –prvo akcionarsko društvo za upravljanje snabdevanjem vodom i odvođenjem otpadnih voda - Modernizacija ulične rasvete u Krakovu - Podzemna garaža u Krakovu
Mađarska	Nema posebnih zakonskih ili podzakonskih akata	<ul style="list-style-type: none"> - Palata umetnosti - Autoput M5 - Autoput M6 - Erd-Dunajvaroš - Autoput M6: Sekzard-Bolj; - Autoput M60: Bolj-Pečuj - Autoput M6: Dunajvaroš-Sekzard - Zatvor u Sombahtelju - Zatvor Tisalek - Sport XXI
Bugarska	<ul style="list-style-type: none"> - Opšti pravni okvir javno-privatnog partnerstva - Zakon o lokalnoj samoupravi i lokalnoj upravi - Zakon o opštinskoj svojini - Zakon o koncesijama - Nacionalni registar koncesija - Posebni propisi na nivou sektora 	<ul style="list-style-type: none"> - Kompleks bazena u Blagoevgradu - Razvoj gradskih područja: Burgas - Omladinski centar u Gabrovu - Vodovod i kanalizacija u Sofiji
Hrvatska	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o javno – privatnim partnerstvima - Uredba o kriterijima ocene i odobravanja projekata javno–privatnih partnerstava - Uredba o sadržaju ugovora o javno–privatnim partnerstvima - Uredba o nadzoru sprovođenja projekata javno–privatnih partnerstava - Uredba o obrazovanju učesnika u postupcima pripreme i sprovođenja projekata javno–privatnih partnerstava - Zakon o proračunu 	<ul style="list-style-type: none"> - Nove škole, Varaždin - Izgradnja infrastrukturnih projekata, Koprivnica - Izgradnja Županijske palače

Izvor: Damjanović, Pavlović, Peteri (2010)

Za razliku od zemalja Evropske Unije kao i navedenih zemalja, javno-privatnog partnerstvo u Republici Srbiji sprovodi se na osnovu dva oblika.

Prvi oblik jeste ugovorno javno-privatno partnerstvo i odnosi se na komunalne usluge. Primenom ovog oblika poverava se obavljanje uslužnih komunalnih usluga privatnom partneru.

Drugi oblik odnosi na javno-privatna pravna lica koja mogu biti u mešovitom vlasništvu, takođe za obavljanje komunalnih usluga. Zakonodavni okvir bazira se na donošenju nekoliko zakona i to: Zakona o javno privatnom partnerstvu i koncesijama, Zakona o komunalnim delatnostima i Zakona o javnim nabavkama, Uredba o nadzoru nad realizacijom javnih ugovora o javno – privatnim partnerstvima. U tu svrhu formirana je Komisija za javno-privatno partnerstvo. Kroz ovaj vid alternativnih izvora finansiranja, finansirani su sledeći projekti:

- Javni prevoz u Gradu Beogradu - BUS PLUS,
- Odlaganje čvrstog otpada u Beogradu,
- Parking usluge u Kikindi,
- Održavanje čistoće i deponija u Smedervskoj Palanci,
- Javne komunalne usluge na teritoriji opštine Vinča.

Na osnovu navedenih projekata u Republici Srbiji, može se videti da su investicione aktivnosti i finansiranje koje je koncentrisano na komunalne usluge, i jedan deo transportnih usluga, usmerene uglavnom na region Grada Beograda. Ovo potvrđuje tezu o neravnomernom regionalnom razvoju i samim tim nužnost razvoja ostalih regiona. Istina, u poslednjem periodu postoji osetan trend rasta inostranih investicija u okviru drugih regiona, ali još uvek u nedovoljnom obimu da bi se neutralisala neravnomernost razvoja regiona.

4. NUŽNOST PROJEKTOG ZNANJA – ZNAČAJ EU PROJEKATA

Evidentno je da se razvoj regiona ne može finansirati oslanjajući se isključivo na budžetska sredstva, stoga se nedostajuća finansijska sredstva trebaju nadomestiti upotrebom finansijskih sredstava različitih vrsta EU fondova koji mogu biti namenski ili opšti. U ovom kontekstu, Republika Srbija treba da iskoristi prednost zemlje kandidata za članstvo u EU, i da u većoj meri iskoristi potencijale i mogućnosti predpristupnih fondova, koji se sa promenom statusa zemlje zatvaraju, nakon čega će se sredstva povlačiti iz EU fondova drugih finansijskih linija.

Prema podacima Službenog glasnika Srbije, najrazvijeniji okrug u republici je sedam puta infrastrukturno i ekonomski razvijeniji od najnerazvijenijeg, dok je taj odnos po opštinama 15:1, u korist razvijenih. U različitim

delovima Srbije postoje veoma velike razlike u nivou ekonomskog razvoja, ali i na demografskom, infrastrukturnom, obrazovnom i ekološkom nivou. Te disproporcije su najveće u Evropi i imaju tendenciju rasta u narednom periodu. Loši ekonomski pokazatelji doveli su do toga da u Srbiji u ovom trenutku postoji 70 opština u kojima je prisutna depopulacija (smanjenje broja stanovnika) (Cvetković, Mitrović, Pejović, 2008).

U okviru predpristupne pomoći može se finansirati širok dijapazon projekata prekogranične saradnje u domenu razvoja turizma, kulturnog identiteta, zaštite lokalnog identiteta. Realizacija projekata finansiranih kroz ove vidove fondova doprineće daljem razvoju regiona i ujednačenom razvoju Republike Srbije u celini.

Kao ključni problem realizacije projekata u Srbiji prepoznaje se nedovoljno obrazovanje u domenu pisanja predloga projekta, inventivne ideje, kao i projektnog menadžmenta tj. izvođenja i implementacije projekta u momentu dobijanja sredstava. Implementacija i izvođenje projektnih aktivnosti su podjednako bitne kao i sam proces pripreme projektne ideje. Usled neadekvatnog sprovođenja aktivnosti, pogotovo kod projekata koji nisu prefinansirani, dolazi do izostanka finansiranja jednog dela aktivnosti ili neodobravanja sledeće tranše sredstava. Zbog toga, u prvoj fazi upotrebe sredstava iz ovih fondova potrebna je edukacija osoba koje bi se bavile pisanjem i implementacijom projekata. U drugoj fazi potrebna je detaljna analiza po regionima koji su to nedostajući elementi, bilo da su infrastrukturni, iz domena kulture, obrazovanja, ekologije, poljoprivrede i sl. U trećoj fazi neophodno je prilagoditi ideju potrebama i adekvatnim linijama EU fondova. U te svrhe za zemlje kandidate za ulazak u EU namenjeni su fondovi prepristupne pomoći poznati široj javnosti kao IPA fondovi koji se odnose na razdoblje 2016-2018. godine. Ovi fondovi zamenili su dotadašnji ISPA i PHARE fondove. U okviru IPA fondova postoji pet komponenta i to (Ministarstvo finansija, Sektor za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava Evropske unije):

- IPA I - pomoć u tranziciji i jačanje institucija,
- IPA II - prekogranična saradnja,
- IPA III - regionalni razvoj,
- IPA IV - razvoj ljudskih potencijala i
- IPA V - ruralni razvoj.

Međutim, u narednom periodu u ovom domenu akcenat će biti na takozvanim IPARD fondova koji su isključivo namenjeni poljoprivredi i razvoju ove grane. Potrebno je u ovom kontekstu da se iskoriste primeri dobre prakse Republike Hrvatske koja u dobroj meri adekvatno koristi ova sredstva. Pored ovog fonda posebnu pažnju će privući projekti INTERREG-a, pre svega u domenu infrastrukturnih projekata.

5. ZAKLJUČAK

Na osnovu napred izvedenog može se zaključiti da postoji značajna disproporcija u razvoju pojedinih regiona Republike Srbije. Postoje regioni u okviru kojih je koncentrisan najveći deo investicija. Međutim, olakšavajuća okolnost jeste blaga tendencija razvoja ostalih regiona. Stoga, je potrebno na nacionalnom nivou uraditi opsežnu analizu potencijala, sačiniti listu prioriteta, edukovati širi krug lica koji će se baviti konsalting uslugama iz oblasti projektnog menadžementa, kao i monitoringom samog projekta te na kraju, održivošću završenih projekata. Takođe, potrebno je povećati svest o značaju i vrstama projekata, kao i načinima pristupa i njihove upotrebe. Neophodno je upoznati kreatore regionalnog ekonomskog razvoja sa vrstama alternativnih izvora finansiranja i načinom pristupa. Kao efekat preduzetih mera trebalo bi da se smanji disproporcija razvoja regiona, kao i da se pospeši razvoj pojedinih regiona, smanji broj nezaposlenih, poveća kvalitet života u korist opšteg društvenog blagostanja.

LITERATURA

- Cvetković, N., Mitrović, R., Pejović, B. (2008). Decentralizacija - determinanta regionalnog razvoja Srbije. *Ekonomski vidici*, 23: 303-308
- Damjanović, D., Pavlović, K.T., Peteri, G. (2010). Partnerstvo privatnog i javnog sektora- dobra i loša iskustva u odabranim zemljama u tranziciji, Palgo centar, Beograd, http://www.palgo.org/files/knjige/partnerstvo_javnog_i_privatnog_sektora.pdf
- Grgurević, S., Cvetković, N. (2007). Regionalni razvoj, administracija i investicije, Regionalizam – novi društveni okvir, Zbornik radova, Niš, str. 128-132.
- Ministarstvo finansija, Sektor za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava Evropske unije, IPA dokumentacija, <http://www.cfcu.gov.rs/>
- Stretton, H. (1999). *Economics: a new introduction*, Pluto press, London-Sterling, Virginia.
- Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama (2011). Službeni glasnik Republike Srbije, br. 88/2011), [http://www.pks.rs/Poslovno Okruzenje.aspx?id=816&p=1](http://www.pks.rs/Poslovno_Okruzenje.aspx?id=816&p=1)

Scientific review paper

Received: 9. 12. 2016.

UDC 332.15

Accepted: 17. 1. 2017. (pp. 149-158)

336.143

352

ENCOURAGING REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH THE ALTERNATIVE INVESTMENT FUNDS*

Ranka Mitrović, PhD¹, Milica Nestorović, PhD²

ABSTRACT

In today's global society, we are witnessing permanent changes and imbalances in the constellation of development of individual regions within a country whose economic development is not always able to be accompanied intended funds from the budget. The reality of today is that they are unevenly developed regions within the national borders, and increased level of uneven growth. The problem of uneven growth in certain regions is correlated with economic activity, inflationary burdens, unemployment and similar aggregates. Therefore, to Regional Development recorded a higher rate of prosperity and how this would contribute to a more stable macroeconomic environment, it is necessary to increase the level of use alternativnih funding. Before local governments are different alternatives of financing through development or investment projects.

The aim is to point out the kinds of alternative sources of funding, way of accessing the same, see the status of utilization of these sources of funding, and prospects of the region in this case. The goal of work is reflected in the comparative analysis of the use of funds by the countries of similar economic development as the Republic of Serbia.

KEY WORDS

ECONOMIC DEVELOPMENT, PROJECTS, BUDGETS

---

* This paper presents remodelled and changed version of the original paper entitled "Importance of Alternative Sources of Financing in the Function of Regional Development", published in the Proceedings of 6th International Symposium on Natural Resources Management, Faculty of management Zaječar, 2016, pp. 197-202.

¹ Assistant Professor, Faculty of Business Studies, Belgrade, rmitrovic@nezbit.edu.rs

² Assistant Professor, Faculty of Business Studies, Belgrade, mnestorovic@nezbit.edu.rs